

ПРИДНІПРОВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАН УКРАЇНИ І МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

**МАТЕРІАЛИ Запорізької сесії І Всеукраїнської науково-
практичної конференції «Придніпровські соціально-
гуманітарні читання»**

(11 квітня 2012 р.)

ЧАСТИНА ІV

Дніпропетровськ
2012

УДК 009(08)

ББК 6>і*46

П 75

Рецензенти: д-р політ, наук, проф. Шепелев М.А. д-р філос. наук, проф. Шевцов С.В.

*Друкується за рішенням Вченої ради факультету суспільних наук і міжнародних відносин
Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара (Протокол № 9 від 9 квітня 2012
р.)*

Редакційна колегія: д-р філос. наук, проф. Токовенко
О.С. (науковий редактор), член-кор. Національної АПН України, д-р філос.
наук, проф. Гнатенко П.І., д-р істор. наук, проф. Городяненко В.Г., д-р політ,
наук, доц. Тупиця О.Л., д-р філос. наук, проф. Осетрова О.О., к. політ, наук, доц.
Пащенко В.І. (відповідальний секретар).

П 75 Придніпровські соціально-гуманітарні читання: Матеріали Запорізької сесії I
Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 11 квітня 2012
р.): у 4-х частинах. - Д.: ТОВ «Інновація», 2011. -ч. 4. - 173 с.

І8ВІ 978-966-8676-37-6

У збірнику подано матеріали Запорізької сесії I Всеукраїнської науково-
практичної конференції «Придніпровські соціально-гуманітарні читання», яка
відбулася 11 квітня 2012 р. у Запорізькому національному університеті. Коло
обговорених проблем: історія та сучасний етап розвитку філософії, краєзнавчі
дослідження, досягнення вітчизняної соціології, теоретичні засади та практичні
дослідження культурології.

Для науковців, викладачів вищих навчальних закладів, а також аспірантів і
студентів гуманітарних факультетів.

І8ВН 978-966-8676-37-6

УДК 009(08)

ББК 6/8я46

© Дніпропетровський національний
університет імені Олеся Гончара, 2012 ©
Запорізький національний університет, 2012
© Придніпровський науковий центр, 2012 ©
Колектив авторів

ЛяхО.В.	Комсомольська організація України в системі інтернаціонального виховання учнівської молоді (60-80-ті рр. XX ст.)	126
Малахова О.М.	Трансформація методів навчання в добу глобалізації Освітній потенціал екологічної деонтології	128 129
Матвійчук А.В.	Дієспроможність державних інститутів на пострадянському Соціально-педагогічні умови впливу ЗМІ на правове та	132 просторі 135
Мірошнічен ко Г.О.	політичне виховання студентів Розвиток комп'ютерно-орієнтованого мислення майбутнього менеджера організації як основи реалізації ілюстративної і когнітивної функцій мультимедіа	141 143
Мішиня П.І.	Історичні дослідження в ХНТУСГ імені Петра Василенка	143
Москальова Н.П. Назарук	Застосування елементів асоціативно-образного мислення на української мови та літератури в ланці основної та старшої школи Формування духовно-естетичної компетентності школярів на	145 уроках 148 уроках літератури
Николин М.М.	Використання мультимедійних технологій в процесі навчання школі	154 у вищій
Павлова В.В.	Казкотерапія як метод подолання адиктивних залежностей Норма права та нормативність при викладанні навчального	156 особистості. 159
Песоцька О.П.	курсу «Теорія держави і права»: методичні рекомендації Вплив сім'ї на естетичне виховання старших дошкільників	161
Полонка І. А.	Проблемні аспекти освіти в Україні	163
Соколовська О.С., Сікорська В.Ю.	Розвиток теоретичних уявлень про соціальне виховання школярів у вітчизняній науці (50-ті - 80-ті роки XX століття)	164
Удовенко М. А. Чертова К.М		167
Відомості про авторів		

Крім того, мультимедійні презентації можна тиражувати та розповсюджувати* Створені на інших носіях схеми, таблиці, слайди, відеокліпи, звукові фрагменти зберігали в електронному вигляді за допомогою презентацій.

Зазначимо, що разом з суттєвими перевагами використання в процесі навчання мультимедійних презентацій, вони мають певні обмеження їх застосування. Перш за все ДЛЯ їх повноцінного використання у навчальному процесі викладачам потрібен постійний доступ до комп'ютерів. Сьогодні ж більшість навчальних закладів України не мають ЗМОГИ забезпечити кожного викладача сучасним комп'ютером, не кажучи вже про кошову мультимедійну апаратуру (проектор, інтерактивну дошку тощо).

Не зважаючи на це, досвід використання мультимедійних технологій показав ЙОГО високу ефективність. Використання різноманітних можливостей мультимедіа, для викладача відкриває безмежні простори педагогічної творчості, а студенти із зацікавленням набувають нових знань та більш ефективно засвоюють попередній матеріал і надалі показують високі результати.

Отже, правильне і системне використання мультимедійних технологій дає можливість збільшити обсяг навчального матеріалу та досягнути достатньо високого рівня **володіння** ним.

Перелік літератури:

1. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии / В.П. Беспалько. - М.: Педагогика, 1989. - 192 с.
2. Гершунский Б.С. Компьютеризация в сфере образования: Проблемы и перспективы / Б.С. Гершунский — М.: Педагогика, 1987. — 264 с.
3. Молянинова О.Г. Мультимедиа в образовании (теоретические основы и методика использования) / О.Г. Молянинова. - Красноярск: Изд. КрасГУ. - 2002. - 300 с.
4. Новиков С.П. Применение новых информационных технологий в образовательном процессе / С.П. Новиков // Педагогика. - 2003. - №9. - с.32-38.
5. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования; учеб. пособие для студентов пед. вузов и системы повышения квалификации педагогов, кадров / Под ред. Е. С. Полат. — 2-е изд.; стер. — М.: Академия, 2005. — 272 с.
6. Образовательный портал. [Электронный ресурс] / Мультимедиа в образовании. / — Режим доступа: <http://www.icio.edu.ua/portal/it/it.html>.

Песоцька О.П.

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

КАЗКОТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД ПОДОЛАННЯ АДИКТИВНИХ ЗАЛЕЖНОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ.

На сьогодні адиктивна поведінка особистості має багато **різновидів** диференційованих переважно за об'єктом адикції. У сучасній літературі поряд із **терміном** „адиктивна поведінка” (В. Міллер³), використовують термін „залежна поведінка”. **Обидва** поняття означають зловживання людиною різними психоактивними речовинами (**тютюн**, алкоголь, наркотики) які змінюють психічний стан й спричиняють шкоду самій **людині**, її оточенню, суспільству в цілому.

Адиктивна поведінка неминуче призводить до того, що об'єкт залежності стає **метою** існування, а вживання - способом життя. Життєвий простір звужується до **ситуації** отримання об'єкта, а інтереси, відносини, минулі моральні цінності перестають **бути** значущими. Адиктивна поведінка не що інше як багаторівневий розлад, фіксований **на** використанні якого-небудь об'єкта з метою компенсації емоційного дисбалансу **та** міжособистісних відносин, які не задовольняють людину. Це виявляється в різних **формах** і

становить серйозну соціальну проблему. В науковій літературі адиктивну поведінку вивчали і досліджують зарубіжні (Р. Браун, Х. Мілкман, С. Сандервірт, Д. Пайнз та інші), російські (О. Личко, В. Битенський, А. Єгоров, Є. Змановська, В. Рібаков, В. Менделевич, А. Худяков), вітчизняні (Н. Максимова, С. Толстоухова, Н. Піхтіна, Г. Залогова) вчені. Практичний досвід подолання адиктивних залежностей висвітлюється у працях С. Березина, К. Лисецкого, І. Орешникової, Н. Сироти, В. Ялтонського, І. Хажиліної, Н. Видерман, Л. Шипіциної, в яких розглядаються, використовуються та аналізуються різноманітні форми, методи і засоби профілактичної й корекційної роботи.

В останні роки у діяльності з подолання адиктивних залежностей особистості набуває значення казкотерапія, яка дозволяє знімати напругу та здійснює позитивний корекційний вплив на розвиток важливих життєвих цінностей і відновлення нормативної поведінки. Міфи й казки у психологічному, глибинному аспекті досліджували К. Юнг, Б. Беттельхейм, В. Пропп та інші. До казок звертались у своїй творчості відомі зарубіжні психологи: Е. Фромм, Е. Берн, Е. Гарднер, А. Менегетті, М. Осорина, Є. Петрова, А. Азовцева, Т. Зинкевич-Євстигнєв а. У їх працях доведено, що казка виступає важливим засобом формування особистості, її соціалізації [1, с. 265]. Разом з тим, майже немає праць, в яких розкривається використання методу казко терапії у роботі з різними залежностями.

В сучасній науковій літературі мало досліджень, які розкривають казкотерапію як метод подолання адиктивних залежностей людини. Метою статті є розкриття казкотерапії як методу профілактики адиктивних залежностей, ефективний засіб індивідуальної та групової терапії.

В казкотерапії залежностей використовують переважно аспект, що впливає на особистість. Апарат казко терапії містить п'ять видів казок: 1) художні; 2) дидактичні; 3) психокорекційні; 4) психотерапевтичні; 5) медіативні.

До художніх казок відносяться казки (міфи, притчі, історії), які створені багатовіковою мудрістю народу й авторські казки. В художніх казках є дидактичний, психокорекційний, психотерапевтичний, медіативний аспект [2, с. 21]. Безумовно художні казки створювались не для процесу психоконсультування, але вони успішно використовуються у процесі первинної профілактики. Слухаючи казку, дитина усвідомлює філософський зміст, стилі взаємовідносин та моделі поведінки, а потім використовує їх із друзями в процесі гри.

Дидактичні казки розкривають зміст і важливість певних знань, а саме знань про небезпеку і шкідливість для людини тютюнопаління, вживання алкоголю, наркотиків, токсичних речовин.

Основний вплив здійснюється за допомогою психотерапевтичних і медіативних казок. Психотерапевтичні казки, з одного боку, створюються як метафоричне викладання історії життя клієнта, з другого боку, вони є носіями моральних цінностей і засобів виходу з кризи. Для кожної стадії казкотерапії залежностей відбирають спеціальні художні психотерапевтичні казки.

Медіативні казки створюються для зняття психолого-емоційної напруги (медіативні казки першого типу) збагачення підсвідомості позитивними образами (медіативні казки другого типу), для розкриття особистісного ресурсу клієнта (медіативні казки третього типу).

Виокремлюють сім стадій терапевтичного консультування в казкотерапії залежностей: 1) підтримка клієнта та його близьких, переконання; 2) проблематизація кризового стану; 3) осмислення життєвого досвіду; 4) актуалізація й підтримка особистісного ресурсу клієнта; 5) формування конструктивного утворюючого альтруїзму; 6) профілактика зриву; 7) формування утворюючої життєвої програми.

Кожна стадія виконує певні завдання терапевтичного консультування. На першій стадії головна увага приділяється аналізу життєвих цінностей, що передаються через казки, міфи, притчі. Завдання другої стадії казкотерапії залежностей - переконати людину в тому.

що проблема його залежності дуже серйозна і що вона безсила щодо предмету залежності. Головним завданням третьої стадії казкотерапії є допомога клієнтові в усвідомленні значення свого життя, суті подій, що з ним відбуваються. Показником ефективності третьої стадії казкотерапії залежностей - це спокійне, об'єктивне відношення клієнта до ситуацій свого життя, прийняття життєвого досвіду і бажання до подальших позитивних змін. На четвертій стадії надається допомога клієнтові накопичити духовні та життєві сили, на основ яких людина усвідомлює свій життєвий шлях як перший урок. На п'ятій стадії основним завданням є перенесення уваги клієнта зі своєї особистості та проблематики на особистість значущих інших. Шоста і сьома стадія казко терапії залежностей є заключною і має на меті підтримку клієнта перед тим як попрощатися з ним. Головне завдання шостої стадії - це попередити про можливий зрив, укріпити психологічний імунітет проти залежності. Профілактика рецидиву складається з чотирьох етапів: 1) знання проблеми, що призводить до зривів; 2) розпізнання ознак зриву, що дозволяє точно визначити процес, який веде до рецидиву; 3) реагування на ознаки зриву, вміння опанувати свої думки, емоції, дії, ситуації, що загрожують; 4) навчання як справитися з рецидивом.

Казки, що підбираються до кожної стадії, не малюють райдужних картин, воші попереджують про складності, випробування та неприємності: Алгоритм роботи з казкою наступний:

1. Обговорення думок й почуттів клієнта, що виникають в ході обговорення казки.
2. Відповіді на питання для роздумів та обговорення.

3. Інтерпретація „казкових уроків”. У спільній роботі з клієнтом відбувається „розшифровка” однієї чи декількох життєвих ситуацій (в залежності від змісту казки) ті інтерпретація з позиції запитань важливих для клієнта.

4. Виконання практичного завдання під впливом казки та її обговорення [3, с. 756].

В якості практичного завдання клієнту пропонується створити свою казку, героєм якої стане предмет залежності. Створення клієнтом власних казок про протидію предмету залежності є ще одним терапевтичним шляхом. В тому випадку коли людина не здатні створювати казки, обирають шлях спільних роздумів над казкою.

Отже, різні прояви адиктивних залежностей вимагають комплексного підходу до терапії й корекції поведінки, яка відхиляється від норми. В зв'язку з цим використання то чи інших засобів, методів, технік надання допомоги в подоланні залежностей повинно базуватися на механізмах походження тих чи інших форм адиктивної поведінки ті відповідних методах відновлення нормативної поведінки або становлення гармонійної поведінки [4, с. 120].

Таким чином, предметом казкотерапії залежностей є проблема певного морального недорозвитку. Психотерапевтичні та медіативні казки сприяють формуванню моральної зрілості та „здорових” ціннісних орієнтацій. Казкотерапія виступає як вагомий метод профілактики, але в ситуації, коли клієнт усвідомлює та приймає свою проблему Казкотерапія є ефективним засобом індивідуальної та групової терапії, вона не їх обмежень, але може бути недостатньо ефективною при стійкій сформованій залежності.

Література:

1. Профілактика адиктивного поведінки школьників: Учебно-методическое пособие. - СПб.: КАРО, 2006. - 288 с.
2. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Практикум по сказкотерапии. - СПб.: Речь, 2008. - 320 с.
3. Малкина-Пых И. Г. Виктимология. Психология поведения жертвы / И. Г. Малкина-Пых. - М.: Эксмо, 2010. - 864 с.
4. Песоцька О.П. Подолання адиктивних залежностей особистості // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (педагогічні науки) № 1 (236), січень 2012 р. - Луганськ, 2012.